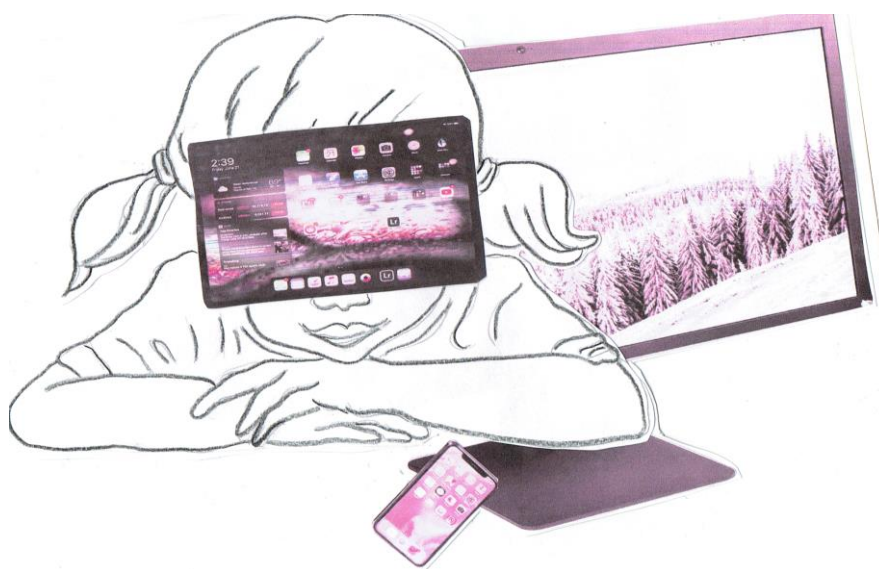

Wpływ korzystania z urządzeń elektronicznych na rozwój mowy dziecka, czyli „o smoczku XXI wieku”. Instruktaż dla rodzica lub opiekuna osoby z autyzmem

„Jednym z ważniejszych zaleceń przekazywanych rodzicom dzieci z zaburzeniami rozwojowymi i opóźnionym rozwojem mowy jest konieczność całkowitej rezygnacji korzystania z telewizora.”

J. Cieszyńska

Obecność mass mediów i urządzeń elektronicznych stanowi element współczesnej kultury, w której przewagę ma obraz nad słowem. Konsekwencją tej dominacji jest coraz mniejsza wartość i jakość słowa oraz werbalnych, bezpośrednich sposobów komunikowania się.

Aby dziecko prawidłowo rozwijało się społecznie, emocjonalnie, poznawczo, niezbędne jest w jego życiu słowo, czyli mówienie, słuchanie, rozmowa. Komunikacja werbalna nastawiona jest na drugiego człowieka, na wymianę myśli, uczuć, wiedzy. Obraz telewizora, telefonu, komputera uniemożliwia bezpośredni kontakt z drugim człowiekiem poprzez rozmowę, czytanie, opowiadanie, czy słuchanie.

Zgodnie z kalendarzem rozwoju dziecka między 8. a 15. miesiącem życia powinna być ćwiczona akomodacja oka, tj. przystosowywanie się soczewki oka do obrazów znajdujących się w różnej odległości. Kiedy maluch patrzy w ekran urządzenia wysokiej technologii, ruchy akomodacyjne oczu są eliminowane, zawężone jest także pole widzenia. Bezruch oczu powoduje stan zapatrzenia, odrętwienia, funkcjonowania na granicy jawy i snu. Dzieci poniżej 2. roku życia w ogóle nie powinny być narażane na tak silne bodźce, gdyż ich układ nerwowy nie jest jeszcze na to gotowy!

Dzieci przed skończeniem 2. roku życia w ogóle nie powinny oglądać telewizji! Oglądanie audycji telewizyjnych w tym wieku czyni dziecko obojętnym na mowę, a w konsekwencji – przyczynia się do opóźnienia lub wręcz zaburzenia rozwoju mowy. Stąd biorą się dzieci kilkuletnie, które mówią zaledwie kilka wyrazów, a czasami nie mówią wcale...

Norma rozwojowa wskazuje, że 3-latek powinien mieć w słowniku czynnym kilkaset słów. Coraz częściej zdarza się, że dzieci w tym wieku nadal nic nie mówią...

W 2. – 3. roku życia czas oglądanych bajek nie powinien przekraczać 20 minut dziennie. Należy wybierać dla dzieci bajki mądre, w których tempo akcji jest wolne i przede wszystkim oglądać je razem z dzieckiem, tłumacząc i rozmawiając z nim o tym, co widzimy na ekranie.

W 3. – 5. roku życia łączny czas przebywania przed urządzeniami o wysokiej technologii powinien wynosić ok. 30 minut.

U dzieci do 6. roku życia zaleca się, aby przed urządzeniami elektronicznymi spędzały dziennie maksymalnie półtorej godziny na starannie wyselekcjonowanych i dostosowanych do wieku dziecka treściach. Dla dzieci z zaburzonym rozwojem mowy zaleca się całkowity zakaz oglądania telewizji, dostępu do internetu, telefonu itp. Aby skorygować i nadgonić normę rozwojową, dziecku potrzebny jest kontakt z rodzicami, dziadkami, rówieśnikami, budowanie relacji społecznych z wykorzystaniem słowa, gestu, mimiki.

Dlaczego rodzice tak chętnie i tak wcześnie wkładają w ręce malucha te urządzenia? Bo są zajęci, nie mają czasu dla dziecka, bo są zmęczeni, bo chcą się zająć swoimi sprawami. Dziecko zaabsorbowane obrazami w urządzeniu nie domaga się uwagi, siedzi spokojnie przez bardzo długi czas, o co niełatwo bez pomocy smartfonów czy tabletów... Zachwyty rodziców „nad inteligencją” 2 - 3-latka, obsługującego samodzielnie telefon, jest przedwczesna i płonna, w dłuższej perspektywie więcej z tego tytułu problemów, niż autentycznych umiejętności.

KONSEKWENCJE NADMIARU

KORZYSTANIA Z ELEKTRONIKI

- **spowolnienie rozwoju mowy**, mniejszy zasób słownictwa; dzieci, które od wczesnego dzieciństwa mają kontakt z nowymi technologiami, mają nadmiernie stymulowaną prawą półkulę mózgu, gdy tym czasem to lewa półkula (analityczna) odpowiada za funkcje językowe, logiczne myślenie, rozwój intelektualny;
- **problemy ze snem**;
- **słabszy rozwój ruchowy, w tym - rozwój motoryki małej**;
- **problemy z koncentracją uwagi**, z dłuższym skupieniem się na obrazach statycznych (w tym na ilustracjach w książkach, na czytanych tekstach);
- **opto-dysleksja** – dysfunkcja układu wzrokowego, wynikająca ze złej akomodacji oka; powoduje ona kłopoty z czytaniem (wolniejsze czytanie, problemy ze zrozumieniem tekstu) i z pisaniami;
- **osłabienie pamięci i tempa uczenia się**;
- **agresja**,
- **uzależnienie i złe nawyki** – przyzwyczajenie do oglądania TV, tabletu itp. predysponuje w późniejszym wieku do uzależnienia od gier komputerowych, telewizji,
- **brak wzajemnej obecności** – to problem psychologiczny powstający, gdy dziecko skazane jest na samotne oglądanie programów z urządzeń multimedialnych, na zbyt małą interakcję z rodzicami; zapatrzone w ekran - nie zauważa emocji rodziców, nie potrafi ich odczytywać, ani wyrażać, a w końcu rozumieć, nie uczy się społecznych zachowań, ani zadań

(np. odczytywania wyrazu twarzy, przekazu mimicznego, mowy ciała), nie rozwija empatii i umiejętności wchodzenia w role społeczne.

W oglądanych przez współczesne dzieci bajkach obrazy i dźwięki zmieniają się w bardzo szybkim tempie. Tak szybki przekaz powoduje, że dzieci oglądają bajkę, ale nie rozumieją akcji, nie potrafią opowiadać o tym, co zobaczyły.

„Na strukturę mózgu ma wpływ nie tylko to, czemu poświęcamy dużo czasu, lecz także to, czego nie robimy.” Manfred Spitzer (niemiecki psychiatra i neurobiolog, autor „Cyfrowej demencji”)

Dzieci, za sprawą oddziaływania nowoczesnych technologii, pozbawione są realnego kontaktu z otaczającym światem, szansy na tworzenie prawdziwych więzi międzyludzkich i bezpośredniej komunikacji z drugim człowiekiem.

CO PROPONOWAĆ DZIECKU W ZAMIAN?

- **mówić do dziecka, rozmawiać** (można zacząć od tematyki dotyczącej tego, co i dlaczego ogląda w telefonie, czy tablecie); może będzie łatwiej znaleźć alternatywę w nawiązaniu do oglądanej w urządzeniach tematyki bajek, gier itp.,
 - **budować z klocków,**
 - **grać w gry planszowe,**
 - **wspólnie bawić się** (zabawy naśladowcze, tematyczne),
 - **czytać książki, komiksy,**
 - **zapropnować ulubioną aktywność fizyczną,**
 - **organizować wycieczki do atrakcyjnych dla dziecka miejsc;**
- a poza tym:
- **ustalić ściśle określony czas korzystania z urządzeń** (wedle zasady „dawkować zamiast zabraniać”),
 - **wykorzystać urządzenia elektroniczne w celach edukacyjnych.**